

streeks aan alle "regtzinnigen onzer dagen" in de schoenen. Hebben dus de ethische theologen bij het weer in ere brengen van Israels plaats in de theologie dan toch meer uit het geloof der gemeente geput dan men tot dusver heeft begrepen? Het is bepaald een nadere studie waard. Dat Zaalberg in een volgende jaargang fanatiek te keer gaat tegen de ophanden verlening van "het algemeen stemrecht" aan de manslidmaten der gemeenten en de anti-revolutionairen daarbij revolutionair noemt, zal niemand verbazen, wel dat hij in de laatste jaargang een gedegen artikel levert over "De instelling en viering van den 25sten December als kerstdag in de eerste eeuwen des Christendoms"²⁸ en vervolgens een wel hoogdravend gestelde, maar zeer positief Gronings-christocentrische overdenking over Pinksteren, "De Kroone der Feesten"²⁹. Zaalbergs duidelijkheid was toen dus al volledig aanwezig. Hij paste daarmee geheel in de populariserende benadering die *De Morgenster* voorstond.

S.K. Thoden van Velzen leverde drie bijdragen, te heterogeen om gekarakteriseerd te worden. Dat gaat nog beter met J.P. Sprenger van Eijk, wiens twee meditaties "Gronings" van stof zijn, maar dan met een orthodoxe inslag. H.J. Spijker betoont zich een scherp polemist tegen *De Nederlander* zonder duidelijk zijn eigen gezicht te laten zien, iets wat ook geldt voor E.J. Diest Lorgion. H.J. Scholten daarentegen is zeer herkenbaar aanwezig, te beginnen met "Het Geloof, verklaring van Johannes 20:29"³⁰, waarin hij Thomas' ongeloof en weer gewekte geloof op Jezus' messianiteit betreft en te eindigen met de "Toespraak ... bij gelegenheid van het overlijden van den hoogleeraar Niermeijer, tot de theologische studenten gehouden", waarin Scholtens opvattingen duidelijk uitkomen³¹. Wat de toch "Gronings" gezinde redactie in Scholten bevallen zal zijn, is waarschijnlijk de directheid van zijn anti-orthodox polemisch talent geweest. Want ook de (eind)redacteur De Keijser blijkt vanaf zijn "Orthodoxophobie" in al zijn kleine bijdragen een polemist in dienst van de kerkelijke rust. Zo komt ook

28. *D.M.* 1854-1855 (3, leven) 188-195.

29. O.c. (ibidem) 513-520.

30. *D.M.* 1852-1853 (1, licht) 174-187.

31. *D.M.* 1854-1855 (1, licht) 215-222; de naam van Niermeijer komt eenmaal in de inhoudsopgave van *D.M.* voor. In het in deze noot vermelde deel nam *D.M.* van Scholten ook op: "Voorrede tot de derde uitgave van *de leer der Hervormde Kerk*"; voor het overige van hem, zie noot 1.